

Firenze, august 2000.

Heldigvis er der knyttet en del terrænfrihed til det at være på psykiaterkonference i Firenze. Og hvilket terræn! Skal en alternativ, men psykiaterfaglig relevant guide til Firenze med dens kunstskatte anbefales, må det blive Thomas Harris' bog "Hannibal" om den onde psykiater Hannibal Lecter's tilbagevenden og nye liv i Firenze (fra hans forsvinden i "Ondskabens øjne"). Den mand er bare så begavet og dannet, desuden en ren gastrosof og stor vinkender, og så kan han virkelig sin Firenze.

*Michelangelo's
"Den forbandede
sjæl"*

Toscansk melankoli

A.F. Doni's *I Marmi, Fanciulla melanconica*

At være til stor, international psykiaterkonference, uden selv at være psykiater, er skægt og kedeligt på samme tid ("The 4th International Conference on Philosophy and Psychiatry"). Skægt pga af rollespillet, kedeligt fordi psykiatere forekommer at være ret konforme og kedsommelige mennesker at være sammen med. Måske er det bare den internationale konferencekulturs adfærdskodeks, som gør dem situationelt kedelige og emotionelt restringerede?

Uanset hvad, hvor herligt i denne konformt-velklædte T-shirt tørlagte menneskeørken af dannelse og Lundbeck Italia S.p.A.-sponsoring at rende ind i en gammel bekendt som Paolo Serra. Han skulle være "chairman" for en workshop om "Stigmatisation and destigmatisation" med seks tilhørere og fire oplægsholdere. Og han greb fornuftigvis ikke ind overfor den engagerede, for ikke at sige ophidsede, russiske psykolog Bezzubova, som sked på både workshop-emne og taletid, da hun benyttede lejligheden til i eksprestempo at foretage et historisk opgør med sovjetisk "mono-ideolo-

gisk" psykiatri. Dengang der var én og kun én sandhed, og hvor man kunne komme i fængsel for at have Freud stående på bogreolen.

Efter Perestrojka var Freud blevet symbol på psykiatrisk frihed, hvilket Bezzubova tilsyneladende ikke var blevet personligt og fagligt meget lykkeligere af. Til gengæld var hun lettet over den nyvundne religionsfrihed, som bl.a. betyder, at folks religiøse forestillinger ("belief systems") ikke længere per automatik ugyldiggøres i den psykiatriske kværn (og vi fik den, vistnok, insiderinformation, at selv Pavlov havde været stærkt religiøs).

Bezzubova legede charmerende med sine få tilhørere, hun skulle selvfølgelig have haft et plenumpublikum!, da hun omtalte den tyske psykiater Emil Kraepelin (1856-1926) som en typisk sovjetisk psykiater. Og hun mente, at den lærdom man kunne drage fra den politiske brug af psykiatrien under sovjetdiktaturet, også havde bud til vestlige psykiatere. Denne adresse til det amerikanske diagnosesystems tiltagende verdensherredømme, og dermed psykiatrisering og sygeliggørelse af potentielt alle former for anderledeshed, fandt hun at være en utidig pendant til sovjetisk psykiatris totalitære træk. Retten til at være forskellig, uden en ideologisk maskines etikettering af én, burde også være et vestligt frihedsanliggende, mente Bezzubova. Som i nogle knapt så gennemskuelige udgangspassager plæderede for at respektere skizofreni som en slags mysterium.

Tilbage til Paolo Serra. I pausen fik vi talt sammen. Han har stadig gode forbindelser til Danmark/Århus og mindes med glæde sin revolutionære

periode, da han sammen med kollegaen Vieri Marzi, som Basaglias og Demokratisk Psykiatris revolutionære udsendinge, forlangte lukning af de psykiatriske hospitaler (jvfr. Benny Lihme og Søren Vinterbergs interview med de to italienere: "Ned med institutionerne!", Information d.1.12.1977).

Han er nu leder af hele det psykiatriske system i Firenze og bar et til positionen og lejligheden suverænt lyst sommerjakkesæt. Afveg dog mildt fra dresskoden på et enkelt punkt, idet han som den vist nok eneste af konferencens mange overlæger og professorer havde bare fødder i de lette lædersko.

Udover sin ledelsesfunktion, var Serra "professore a contratto in psicofarmacologia" ved universitetet i Siena. Så jeg spurgte om hans syn på det amerikanske psykiatrisk-farmakologiske rædsel, ritalin-behandlingen af børn med diagnosen ADHD (DAMP). Og fik det svar, at præparatet var forbudt i Italien, hvor det blev betragtet som et farligt stof, medlem af den stoffamilie, man jo forsøgte at bekæmpe under overskriften stofmisbrug. Ja, ritalin var ikke kun forbudt som terapeutisk middel, det var *meget* forbudt. Hvorved forstås, forklarer Serra, at liberale medicinglade læger ikke engang kan skaffe præparatet fra Vatikanstaten.

De allestedsnærværende medicinalfirmaer og et for flere af indledderne yderst løsagtigt forhold til den filosofiske dimension ved konferencen, gjorde det vanskeligt at få øje på en særlig form for filosofisk psykiatri, endsige et filosofisk-psykiatrisk paradigme. Anmassende typer, der som led i deres karriere skal kunne dokumentere at have fremlagt "en paper" på så og så mange videnskabelige konferencer, hærgede og mudrede det filosofiske blik. På den anden side, russiske Bezzubova havde gennem sin grænseoverskridelse reddet andendagen for mig.

To emnekredse fremstod dog prægnant og indholdsrigt i forhold til relationen mellem filosofi og psykiatri. Dels var der en del seriøse foredrag om melankoli, dels nogle færre, men interessante om det at høre stemmer (hvad bl.a. Sokrates gjorde), de såkaldte "verbale hallucinationer".

Melankoli, ifølge "Psykiatrisk Ordbog" tungsind, en "udtalt depressionstilstand",

har jo en mere intellektuel og litterær aura omkring sig end depression. Og man kunne da også høre på konferencen, hvordan melankolien siden Aristoteles dage har været forbundet med kreativitet og kunstnerisk skabende sindsstemninger. Ja, at melankolien ligefrem skulle være forbeholdt mænd, mens kvinder bare var depressive.

Der var en del spændende idehistoriske tilgange til melankolien. Det aktuelle og fremadrettede kom først og fremmest fra de indledere, som forsøgte at gøre begrebet nutidigt og klinisk anvendeligt. En international forskningstrend anedes på dette område, og *The Association for the Advancement of Philosophy & Psychiatry* benyttede da også Firenze-konferencen til at annoncere deres møde i maj 2001 i New Orleans, hvor temaet netop er "Melancholia: Philosophical and Clinical Dimensions."

Opløftende at kunne konstatere, at der forekommer teoretisk og humanistisk tænkning og teoridannelse indenfor psykiatrien, især på baggrund af at ikke så meget som ét filosofisk selskab havde presset sig ind mellem medicingiganterne på listen over konferencens sponsorer.

Den britiske psykiater Philip Thomas arbejdede videre ud fra en kritisk psykiatrisk tradition, og betegnede sin position som "post psychiatry" (hvilket også var navnet på et tidsskrift han var knyttet til). Denne praktisk arbejdende psykiatri var radikalt brugerorienteret, betonedes at individet altid skulle ses i hendes sociale kontekster, at psykiatrien skulle have en etisk snarere end teknisk orientering, at hele spørgsmålet om brug af tvang i psykiatrien skulle gentænkes m.v.

Som den eneste på konferencen, arbejdede Philip Thomas systematisk sammen med brugere af psykiatri, som han bl.a. mener skal undervise psykiatere i hvordan det er at leve med en sindslidelse (et utroligt trægt projekt idet det var så godt som umuligt for Thomas at finde allierede blandt kollegaerne).

Philip Thomas præsenterede som medindleder ex-brugeren Alison Faulkner. På trods af en åbent erklæret nervøsitet over at skulle holde foredrag i denne forsamling af psykiatere, fremstillede hun klart og enkelt nogle slående resultater fra den "bru-

Michelangelo's
Medusa

gerforsk-
ning" hun er
involveret i.

Altså ikke den per-
sonlige lidelseshistorie, ca-
sen, men nogle resultater fra en inter-
viewundersøgelse baseret på 71 responden-
ter (42 kvinder og 29 mænd). En inter-
viewbaseret forskning, hvor brugere som
hende selv, efter at have været på skole-
bænken i interwiewteknik, tager rundt og
interviewer sindslidende om deres "strate-
gies for living with mental distress" (The
Mental Health Foundation: "Strategies for
living. A report of user-led research into peo-
ple's strategies for living with mental di-
stress." London. 116 sider. 2000. Email:
afaulkner@mentalhealth.org.uk).

De hovedresultater Alison Faulkner
fremlagde på Firenze-konferencen står i en
bemærkelsesværdig modsætning til den
professionalisering og model-tænkning som
p.t. præger den hjemlige socialpsykiatri. Det
brugerne ifølge denne brugerforskning fo-
kuserer på som vigtigt for deres livsbemest-
ring, er forhold som støtte fra andre bruge-
re og myndiggørelse ("peer support and em-
powerment"), nogen at tale med, accept og
nogle at dele sine oplevelser og følelser med
("shared experience"), ophør af stigmatiser-
ing og diskrimination, hjælp til at tage

kontrol over eget liv og
kunne handle ud fra flere
valgmuligheder, selvhjælpstrate-
gier, fred og afslapning.

Kontakten til andre mennesker fremstår
som det altafgørende: "The overwhelmingly
predominant theme running through peo-
ple's "most helpful" supports was the role
and value of relationships with other peo-
ple, in all of their different forms." (s.91).

Faulkner berettede om, hvordan mange
brugere er utilfredse med de generelle vi-
denskabelige forklaringer på deres sindslid-
else. De føler sig ikke genkendt i videnska-
ben, men finder i mange tilfælde religion og
spiritualitet mere meningsfuldt. Når de
modtager professionel terapeutisk hjælp,
udover medicin, er det personen bag den
professionelles model der lægges vægt på:
"..cognitive therapy tends to be goal-ori-
ented and will teach people techniques;
psychodynamic therapy is explorative and
focuses on relationships, often explicitly ex-
amining the client-therapist relationship.

People's comments in the interviews
showed the importance of the therapist in
establishing a good relationship between
therapist and client: establishing such foun-
dations as trust, respect, confidentiality
and understanding." (s.55).